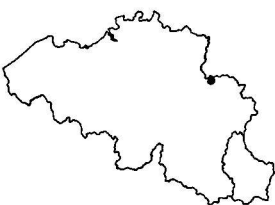

Sjef Wanders: Zoogdieren zijn reuze spannend

Van natuurliefhebber tot zakenman

Bep Mergelsberg

Sjef Wanders (31), een natuurliefhebber in hart en nieren, wordt zo langzamerhand een begrip in de Voerstreek en Nederlands Limburg. Zijn kritische houding ten aanzien van de jacht, zijn voortdurende zorg voor de leefomgeving van met name de zoogdieren en zijn acties om het belang van deze zorg kracht bij te zetten, zijn voor Zoogdier aanleiding zijn opvattingen aan een breder publiek voor te stellen. Maar, het meest onderscheidt hij zich wel door het opzetten van een natuurherberg.

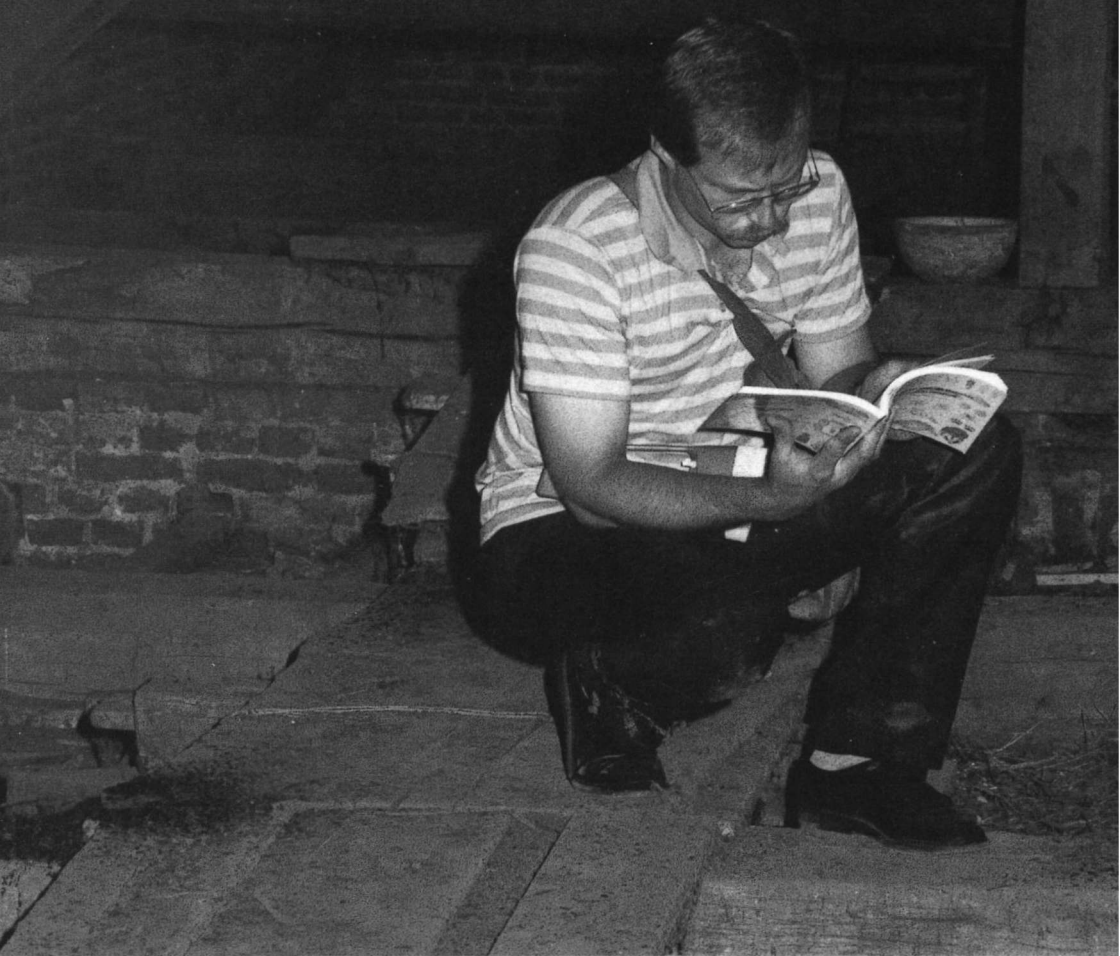

Jong geleerd

Sjef Wanders is geboren en getogen in het Nederlands Zuid-Limburgse dorpje Noorbeek, dat deel uitmaakt van het Limburgse heuvellandschap en waar de natuur nog voor het oprapen ligt. Zijn belangstelling voor die natuur heeft hij te danken aan zijn opvoeding thuis. Toen andere kinderen van zijn leeftijd (waaronder ikzelf) zich nog nauwelijks bewust waren van de hen omringende natuur en deze nog als een vanzelfsprekendheid ervoeren, bouwde Sjef zijn eerste kastvallen om hermelijnen en muizen te vangen. Sjef: *"Ik herinner me nog precies welke vreugde er door mij heen ging, toen ik voor het eerst een hermelijn in mijn kastje vond. Zo kon ik zo'n levende beestje pas goed aan alle kanten bekijken en er meer over aan de weet komen. Dan liet ik 't dier weer gaan"*.

Zijn belangstelling voor zoogdieren heeft ook wel iets te maken met zijn zin voor avontuur. Je moet namelijk veel moeite doen om ze te zien. *"Ze blijven niet op één plaats staan zoals een plant, maar maken zich snel uit de voeten als ze je geur opsnuiven. Zoogdieren observeren is reuze spannend en dat vind ik juist het boeiende eraan"*, zegt Sjef.

Mijn bedrijf is een bewijs dat de natuur ook een economische waarde heeft. Veel plannenmakers en politici vergeten dat wel eens.

Vlak achter Sjef zijn ouderlijke woning bevindt zich "D'r Baeëndel" oftewel de Noorbeemden. Een moerasgebied waar hij op jeugdige leeftijd al inventarisatie-werk (zoogdieren en vogels) verrichtte voor Natuurmonumenten. Later, toen Natuurmonumenten dit gebied aankochten en het een natuurreservaat werd, kreeg hij geregeld ontheffingen om er waarnemingen te doen. *"Gepakt en gezakt met fototoestel en verrekijker trok ik erop uit. De natuur, het was en is nog steeds mijn lust en mijn leven. Helaas in de pubertijd verslapte de aandacht en na de middelbare studies ging ik nota bene MO-geschiedenis studeren. Dit was een deeltijdse studie en later pakte ik in vrije tijd het inventarisatie-werk toch weer op. Gelukkig maar."*

De zoogdierwerkgroep

"In 1980 kwam ik in contact met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en werkte mee aan het opzetten van een dassen-inventarisatie voor heel Nederland. In die tijd ontmoette ik ook Jo Austen, die het idee lanceerde om een zoogdieren werkgroep in het

leven te roepen. Deze werkgroep werd opgericht als onderdeel van het Natuur Historisch Genootschap te Maastricht en is, zo mag ik wel zeggen, uitgegroeid tot de belangrijkste organisatie in zijn soort in Nederlands Limburg". Via deze werkgroep belandde Sjef in de Nederlandse Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, waarbinnen hij meewerkte aan een uniform landelijk inventarisatie-model. Begin jaren ging '80 ging Sjef de grens over. Gedurende twee jaar werkte hij aan de inventarisatie van de dassen-populaties in België Limburg.

Verbazend, die jacht

De organisatie "Das en Boom" werd opgericht en in het kader daarvan werd Sjef vertegenwoordiger voor de provincie Limburg. *"Het beleid van deze organisatie in zake de jacht was in de beginjaren zeer kritisch. De houding die "Das en Boom" tegenwoordig inneemt ten aanzien van deze oneigenlijke vorm van natuurbeheer vind ik op zijn zachts gezegd laakbaar", zegt Sjef.*

De jaren nadien ging zijn aandacht

voornamelijk uit naar het inventariseren van vleermuizen. Soms werkte hij samen met organisaties en soms zette hij deze inventarisaties zelf op, maar hij richtte zich steeds op zomerverblijfplaatsen. Onder zijn voorzitterschap concentreerde het IVN-Eijsden zich voornamelijk op de zoogdieren zodat ook binnen deze organisatie regelmatig de discussie omtrent de jacht boven tafel kwam. *"Jagen heeft mij altijd verbaasd, hoe kunnen mensen nu voor de lol dieren doden. Daarom ben ik ook betrokken geraakt bij de NCBR. Het doden van roofdieren berust op verouderde ideeën, die snel om zeep geholpen moeten worden."*

Onderwaardering vrijwilligerswerk

De opsomming van activiteiten die Sjef door de jaren heen als amateur-vrijwilliger ontplooië geeft een indruk van de tijd en de energie die in al dit werk is gestoken. Daarnaast hebben een aantal ervaringen Sjef doen besluiten, dat het werk dat bijvoorbeeld een IVN of een NCBR verricht geprofessionaliseerd zou moeten worden. *"Een self-made deskundige vrijwilliger wordt schromelijk ondergewaardeerd door met name beroepsmensen. Diezelfde beroepsmensen willen echter op hun beurt wel graag de resultaten van onderzoekswerk van die vrijwilligers gebruiken ten dienste van hun eigen carrière. Wat mij ook enorm stoorde was, dat mensen binnen die vrijwilligersorganisaties, net als de beroeps, hun eigen terrein afbakenen. Dit gebeurde maar al te vaak met minder fraaie middelen"*.

Naar de Voerstreek

De conclusie was snel getrokken: Sjef professionaliseerde zichzelf. *"Ik wist wat ik wilde en waagde samen met mijn vrouw Saskia de sprong om op eigen kosten een natuureducatief centrum op te zetten waar groepen mensen de natuur in de Voerstreek konden leren kennen. Het bleek een schot in de roos en een gat in een markt. Zakelijkheid en natuureducatie beten elkaar helemaal niet, net zoals ik dacht. Al snel was er meer ruimte dan onze eigen woning noodzakelijk en verhuisde we naar een monumentaal pand in 's Gravenvoeren"*. De middeleeuwse herberg "De Swaen" werd door Sjef en Saskia omgetoverd tot een grensoverschrijdend trefpunt voor heem- en natuurliefhebbers en dat alles in de sfeer waar een Limburger niet zonder kan. *"Het bedrijf is enorm gegroeid, maar de natuureducatie is en blijft één van de onderdelen. Voor iedereen moet er iets te*

halen zijn en daarom biedt ik een waaier aan natuur-activiteiten van zeer diepgaand tot oppervlakkig, om maar even reclame voor mezelf te maken. Wat me ook deugd doet, is dat ik nu zelf betaald werk verschaf aan mensen die op deze manier eveneens van hun natuurliefhebberij hun beroep kunnen maken. Ons bedrijf is een bewijs dat de natuur ook een economische waarde heeft. Veel plannenmakers en politici vergeten dat wel eens".

De zaak draait nu en de juiste mensen zitten op de juiste plaatsen. Zelf krijgt Sjef weer ruimte om zich te wijden aan het bestuderen van zoogdieren. Hij bezoekt vleermuis-populaties in Tsjechoslowakije, België en Frankrijk. Op beleidsniveau werkt hij als waarnemend voorzitter nog steeds binnen het NCBR. Ook verleent hij zijn medewerking binnen de Vleermuizenwerkgroep van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten.

Het werkelijke motief

Het relaas van Sjef Wanders is het verhaal van een natuurliefhebber met een creatieve geest en een organisatietalent met ondernemingszin. Het meest dwars zit hem nog altijd de ontkenning van de waarde van amateuronderzoekers. Sjef besluit zijn betoog met de overpeinzing: *"Ik blijf het vreemd vinden dat er zo'n groot taboe ligt op het uitspreken van het werkelijke motief achter de interesse voor de natuur. Men is namelijk al snel geneigd te denken dat een amateur, een liefhebber in de ware zin van het woord die vanuit een gevoel van verbondenheid met de natuur handelt, geen ernstig werk kan verrichten. Alsof iets graag doen, uitsluit dat je het werk ook nog eens verantwoord zou kunnen doen"*. Maar ach, wat is er mooier dan zo te kunnen genieten van de natuur en er dan ook nog je broodwinning van te kunnen maken. Ik zou zeggen, doe het hem maar eens na.

Sjef en Saskia Wanders, Natuurherberg de Swaen, Kinkenberg 188, 's Gravenvoeren. Telefoon 041-811367 (B). Logies (slaapzaal) met ontbijt BF 200 (f11). Sjef Wanders verzorgt op verzoek natuurwandelingen en er kan een bezoek worden gebracht aan zijn natuurmuseum.